

2011. DECEMBER 21. SZERDA

1PÉTER 3,8–17

DR. PERES IMRE

Cselekedjétek a jót állhatatosan

^{3,8}Végül pedig legyetek mindnyájan egyetértők, együttérzők, testvérszeretők, könyörületesek, alázatosak. ^{3,9}Ne fizessetek a gonoszért gonosszal, vagy a gyalázkodásért gyalázkodással, hanem ellenkezőleg: mondjatok áldást, hiszen arra hívatatok el, hogy áldást örököljétek. ^{3,10}Mert aki szeretne örülni az életnek, és jó napokat látni, óvja nyelvét a gonosztól, és ajkait, hogy ne szóljanak álnokságot; ^{3,11}forduljon el a gonosztól, és cselekedjék jót, keresse és kövesse a békességet; ^{3,12}mert az Úr szeme az igazakon van, és füle az ő könyörgésükre figyel, az Úr arca pedig a gonoszt cselekvők ellen fordul. ^{3,13}De ki az, aki bántalmaz titeket, ha buzgón igyekeztek a jóra? ^{3,14}De még ha szenvednétek is az igazságért, akkor is boldogok vagytok; a fenyegetésüktől pedig ne ijedjétek meg, se meg ne rettenjétek. ^{3,15}Ellenben az Urat, a Krisztust tartsátok szentnek szívetekben, és legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységet. ^{3,16}Ezt pedig szelíden és tisztelettudóan, jó lelkiismerettel tegyétek, hogy amivel rágalmaznak titeket, abban megszegyenüljenek azok, akik gyalázzák a ti Krisztusban való jó magatartásotokat. ^{3,17}Mert jobb jót, mint gonoszt cselekedve szenvedni, ha ez az Isten akarata.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

8–12. vers

Az apostol a keresztyén nők, férfiak, szolgák és cselédek számára elmondott intések után fontosnak tartja még összesítve is elmondani a buzdítást, amelynek egyrészt a keresztyén családokban kellene érvényesülnie, de ugyanúgy a gyülekezeti életben, sőt a társadalmi élet azon területein, ahol a keresztyének megjelennek. Főleg két irányt lehet itt megfigyelni az intéseknek: 1.

Egyrészt nagyon fontosnak tartja az apostol, hogy a családi és gyülekezeti közösségekben a keresztyének testvéri egyetértésben éljenek, tartsanak össze, legyen egymással szolidárisak, erősítsék egymás között a szeretetet, amelynek természetes velejárója az alázat és a könyörületeség. Ez vonatkozhat bizonyára többek között arra is, hogy az egyházi közösségekben, ahol egymásnak szeretett testvérei (φιλάδελφοί), vegyék észre a szegényeket, és segítsenek rajtuk, valamint azoknál a testvéreknél, akik meginogtak a próbák és szenvedések szorításában, legyenek türelmesek és megbocsátók, még ha nagyobb megingás is merült volna fel náluk (pl. a világi hatalom részéről való üldöztetés következtében). 2. A külvilág felé a hívők gyülekezeteinek türelmet és kedvességet kell tanúsítania – olyanok iránt is, akik ártottak volna nekik. Ez pedig mindig is adódott: akár rosszindulatból, irigységből vagy bosszúból. Isten népe azonban az áldás miatt van a világban. Ezért az apostol ezt tanácsolja követőinek is, és szavai erősítéséhez hosszabb zsolttáridézetet használ: „*Ki az az ember, akinek tetszik az élet, és szeretne jó napokat látni? Vigyázz, hogy nyelved ne szóljon rosszat, és ajkad ne beszéljen családságot! Hagyj fel a rosszal, és cselekedj jót, törekedj békességre, és kövesd azt! Az ÚR szeme látja az igazakat, füle meghallja kiáltásukat. Az ÚR a gonosztevők ellen fordul, emléküket is kiirtja a földről.*“ (Zsolt 34,13-17). Az idézetből látszik, hogy az apostol kötődik ugyan a zsolttár szövegéhez, de változtatásokat is eszközöl benne, hogy aktualizálni tudja a zsolttár szövegét a saját helyzetéhez. Ez a módszer egyúttal elárulja azt

is, hogy milyen hermeneutikai kulccsal dolgozott az apostoli és posztapostoli egyház az ószövetségi szövegek magyarázatánál és applikálásánál.

13–14. vers

A biztatások sora folytatódik. A közvetett utalásokból ugyancsak arra lehet következtetni, hogy a péteri keresztyéneknek kijuthatott a bántalmazásokból (κακώω: rosszat tenni, gonoszt művelni), amiknek jellegét nem részletezi. Bizonyára a hit miatt történhettek, nem pedig valamilyen szolgálati vagy polgári kötelesség elmulasztása miatt. Ezért kérdőjeles formában szól a bátorítás, hogy buzgón kell igyekezniük a jóra. S ha mégis szenvedni kell az igazságért, ne vegyék ezt méltatlanságnak, hanem boldogságnak. Az apostol itt olyan keresztyén erényt preferál, amely a szenvedésben való kitartásra buzdít, sőt boldog állapotnak értődik (μακάριοι). Innen nincs messze az az eszmény, amely nemsoká az apostoli atyáknál¹ és az egyház-atyáknál² a mártírium keresésébe torkollik. Ilyen irányú lehet a további biztatás is, amely erőt kíván adni a fenyegetettségben: ne ijedjenek meg, és ne rettenjenek meg.³

15. vers

Az apostol tudhatta, hogy annak, aki szenved, és kemény üldözéssel szembesül, mindenfajta gondolatallal kell megküzdenie önmagában. A szívben sok minden elfér: néha sóhaj, néha panasz, néha neheztelés vagy akár zúgolódás is. Ha nem vigyázunk, a nyomás alatt hamar összegyűlhetnek bennünk olyan gondolatok, amelyekről meg is ijedhetünk. Az apostol azt tanácsolja, hogy Krisztust szentnek tartsuk szívünkben. A görög ἀγιάζω jelenthet egyformán valakit szentnek tartani, vagy megszentelni, szentté tenni. Előfordulhatott ugyanis, hogy a szenvedő keresztyének méltatlankodtak, miért kell nekik szenvedniük, miért nem őrzi meg őket Krisztus a bajtól. Nos, Krisztus nem azért szenvedett, hogy nekünk ne kelljen, hanem hogy megtanuljunk tőle, hogyan kell nekünk is szenvednünk: panasz és zúgolódás nélkül. A szenvedés és akár üldözöttség is egyfajta ösztöke Isten kezében, hogy a keresztyéneket állandó készenlétre (ἔτοιμοι αεί) ösztönözze: megvallani a bennük lévő reménységet. Mert sokszor nem a jó, kényelmes állapotban mondott bizonyágtétel hatja meg a legjobban az embereket, hanem olyan őszinte üzenet, amely a szenvedések között születik, és amely a fájdalom mélyéből hozza fel az igazi gondolatokat Krisztusról, kegyelméről és az örök élet reménységéről.

16–17. vers

A keresztyén bizonyágtétel nem lehet sem felfuvalkodott beszéd, sem képmutató színészkedés. A környezet erre úgyis hamar rájönne. Aki Krisztusról beszél, és az általa nyert reménységét fogalmazza, azt nem teheti másképp, csak szelíden és tisztelettudóan. Lehet, hogy az apostol óv attól is, nehogy a keresztyének a pogányok irányában bántóan, fennhéjázóan viselkedjenek, abban a tudatban, hogy ők Krisztusban megváltak, és így az örök élet birtokosai, miközben a pogányok a kárhozat felé haladnak. Ezzel még több okot adhatna nekik a rágalomra (καταλαλέω), miközben igaz is lehetne a vád. Ezért ilyen tekintetben is meg kell őrizni a jó lelkiismeretet. Mert gyalázkodások mindig is voltak, és a keresztyéneknek sokszor szembe kellett ezzel nézniük, mert a Krisztusba vetett hitt egyesít és szétválaszt, testvérekké kovácsolja össze az embereket, de ellenségekké is teheti őket. A Krisztusban való magatartás (ἀναστροφή) olykor vízválasztó lehet. De a keresztyéneknek ne a gonoszt cselekedve kelljen szenvedniük, hanem ha már szenvednek, a jót cselekedve, Krisztusért szenvedjenek. Mert csak ebben dicsóíti meg magát az Isten. Ez az ő akarata.

¹ Vö. pl. Antiókhiai Ignatiusz, vagy Palükarpusz.

² Vö. pl. Ciprianus stb.

³ Bizonyára az 1Pt talán a mártírium-etikának még csak az elején állhatott, de nemsoká olyan tradíció indul el az óegyházban, amely ezt a motívumot sokkal mélyebben fogja kidolgozni. Vö. Norbert BROX, *Der erste Petrusbrief*, EKK XXI, Benzinger-Neukirchener, 1979, 158-159.

Prédikációvázlat

1. A gyalázkodás ellen Isten szeretetével

A külvilág részéről a keresztyének mindig is tapasztalhattak rosszindulatot, gyalázkodást vagy gonoszságot. Az emberi természet ezeket nehezen tudja elviselni, és ha lehetőség adódna rá, szívesen áll bosszút a sérelmekért. A keresztyének ne fizessenek a gonoszért gonosszal, vagy a gyalázkodásért gyalázkodással, hanem ellenkezőleg: mondjanak áldást. Hiszen Isten nem azért hívta el népét, hogy a népek tengerében átkot szórjon, vagy bosszút lihegjen mások ellen, hanem hogy áldásosztó legyen, és maga is Isten áldásává váljon a világ számára (világossággá és sóvá). Igaz, hogy a hit miatt előadódhatnak konfliktusok is, néha több, néha kevesebb, de pont azért vagyunk ott a világban, hogy Isten szeretetével tompítsuk a harag és gonoszság fegyvereit.

2. A keresztyén boldogság

Milyen különös is a boldogság. Sok ember azt képzei, hogy ha teljesednek a vágyai, ha minden jól sikerül, ha elkerüli minden bajt, akkor lesz boldog. És amikor néha netán mégis minden így sikerül, mégsem olyan nagy vagy felhőtlen a boldogság, hogy soha nem lehetne az ilyen embereket elgömbült szájjal látni. A keresztyén boldogság bizony más. Nem nézi a külső körülményeket (nem mintha nem számítanának), nem álmodik a felhőtlen jövőről (nem mintha nem lenne vágya a nyugodt élet után), de tudja, hogy e világon sok nyomorúságunk lesz, de Jézus legyőzte a világot (Jn 16,33). Ezért a bántalmazásokat, az igazságtalanságokat vagy a fenyegetéseket nem félelemmel, hanem hittel és örömmel fogadja. Nem azért, mert bárgyú lenne, hanem éppen azért, mert hisz, és az Úrban való ékességnek veszi.

3. A szenvedés ostor arra, hogy a hitet megvalljuk

Krisztust a szenvedések idején nem kell szívünkben okolni vagy bántani, hanem sokkal inkább megszentelni, áldani. Az apostol úgy látja, hogy a szenvedések különös eszközei az Istennek arra, hogy belőlünk hitvallást csikarjanak ki. Felkészítenek arra, hogy nyilatkozzunk hitünkről, Krisztusról, és számot adjunk arról a reménységről, amiben élünk. Lehet, hogy ha túlságosan nyugodt lenne az élet, és a környezet nem szorongatna üldözéssel, néma maradna az ajkunk, és nem nyilatkoznánk Krisztus megváltásáról. Mert a misszióknak és hitvallásnak legnagyobb ellensége a kényelem, amely hamar lustasággá módosul. De a szenvedés Isten ösztökéje, amely kényszerít, hogy a fájdalom terhe alatt őszinte hitvallást tegyünk a megváltó Úrról.

4. A szenvedés – Krisztus mintájára

Előfordulhat, hogy a szenvedő keresztyének méltatlankodnak, miért kell nekik szenvedniük, miért nem őriz meg őket Krisztus a bajtól. Nos, Krisztus nem azért szenvedett, hogy nekünk ne kelljen szenvednünk, hanem hogy megmutassa nekünk, és hogy megtanuljunk tőle, hogyan kell nekünk is szenvednünk: panasz és zúgolódás nélkül. Mert ő volt a fájdalom férfija, betegség ismerője. Szünetelt, és amikor kínozták, alázatos maradt, száját nem nyitotta ki... (Ézs 53,3.7). A szenvedést nem zúgolódásunkra adja az Úr, hanem hogy megtanuljunk járni azt az utat, amelyet Krisztus járt előttünk.